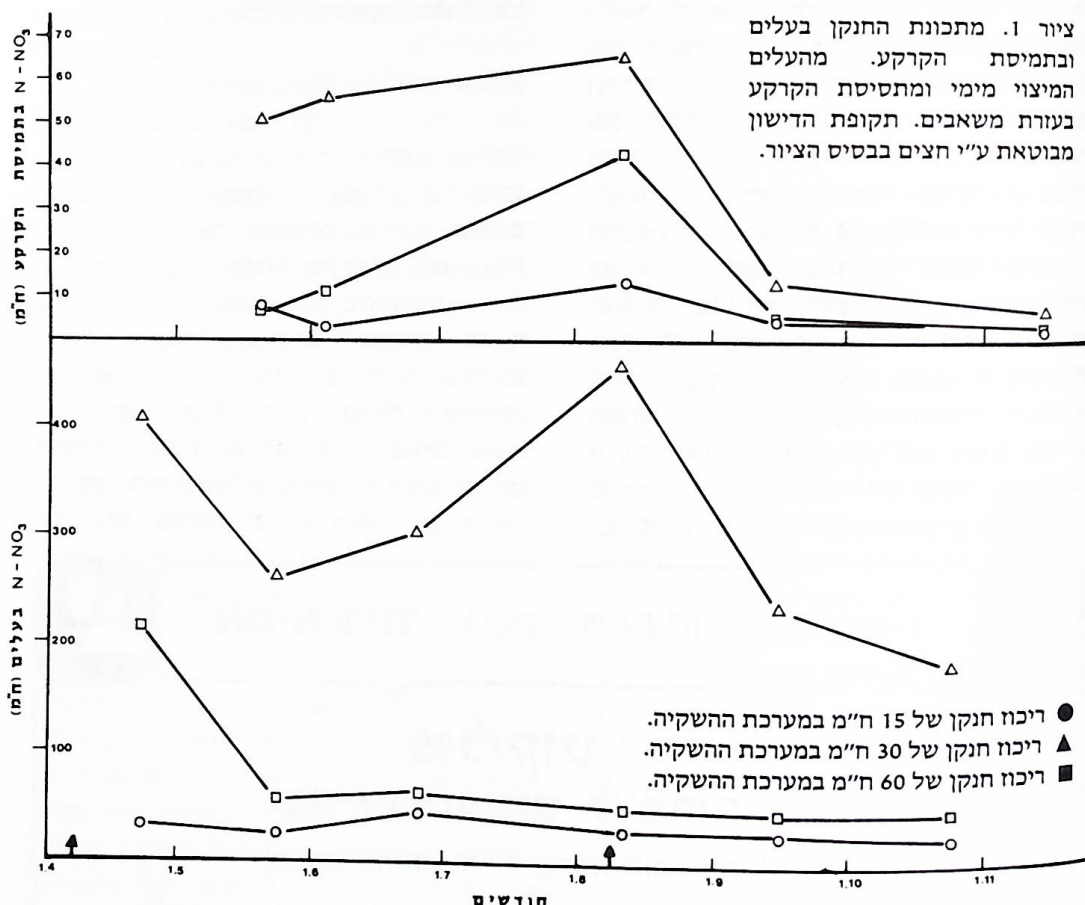

האמנם דישון חנקני בחורף לירוקי עד?

י. ארנר*, ת. בילורי**, ש. דסברג**, מ. ברום***

ציור 1 מתאר מתכונת החנקן בעלים במיצוי מימי ובדיקת NO_3 ורמת הניטרטים בתמיסת הקרקע לאחר מיצוי בעזרת משאבים. יש קשר ישיר בין כמות החנקן שניתנה במערכת ההשקיה לרמת הניטרטים בקרקע וקליטתם על ידי העץ. ברמת דישון חנקני גבוה (60 ח"מ) הצטברו בעלים כמויות ניכרות של חנקן בהשוואה למתכונת החנקן בעלים ברמת דישון חנקני בינונית ונמוכה. מצויר 1 ניתן לראות שבבדיקות עלים

בדף מידע והסברה "עלי דשנים" נדונה שאלת הספקת דשן חנקני בחורף לירוקי עד. מערכות השקיה קבועות, במיוחד אלה המרטיבות רק חלק מנפח בית השורשים, מחייבות מתן הדשן דרך מערכת ההשקיה. בניסוי מבוקר בדישון והשקיה בפרדס שמוטי המורכב על לימטה עם תמך חושש בקרקע קלה, ניתן חנקן בריכוז קבוע ברמה של 15, 30 ו-60 ח"מ דרך מערכת ההשקיה, מתחילת העונה עד סוף יולי.

• המחלקה להדרים, מרכז וולקני.
• המכון לקרקע ומים, מרכז וולקני.
• שירות השדה, ש.ה.מ.

חלק שופע וחלק חסר פרי, כמות המוטמעים והמינרלים המסוגלים לנוע מצד אחד של העץ אל צדו השני קטנה ולא ניתנת לאיזון. לא כאן המקום לדון מדוע במקרים אלה אין גיוס תשמרות והסעתן לאזורי הצריכה, אך קימת הסעת חומרי תשמורת אל מוקדי הצריכה באביב המוקדם.

בקריקע קלה היעלמות החנקן מהקרקע מתבצעת בצורה מהירה, כפי שניתן לראות בציור 1, לאחר גמר תקופת הדישון. היעלמות החנקן בקרקע יכולה להיות תוצאה של קליטה על ידי העץ, שטיפה לעומקים שמתחת לבית השורשים, או שניהם יחד. ניתן להניח שקצב השטיפה גדול יותר מקצב הקליטה בתקופת השקיה, כאשר מנות המים הניתנות הן על פי חישובים של צריכת העץ וכמות קטנה ביותר עשויה להיות עודפת. לכן, דישון חנקני בחורף באדמה קלה, כאשר הקרקע רוויה, עשוי להישטף לעומקים שהעץ לא יהיה מסוגל לנצלם, גם כאשר כמות הגשם עשויה להיות לא רבה. יתכן שבתנאי מחסור אפשר לתת חלק מהמנה המומלצת בסוף תקופת הגשמים. על פי הנתונים שלנו אפשר בהחלט להימנע ממחסור חנקני בתקופת האביב על ידי דישון מתאים בתקופת ההשקיה. יתרה מכך, פרדסים רבים מקבלים את המים מבארות שאינן מופעלות בתקופת החורף ודישון דרך מערכת ההשקיה כלל לא ניתן לביצוע. פיזור הדשן באמצעים מכניים מעלה את הוצאות הדישון ומפזר את הדשן גם למקומות בהם ריכוז השורשים נמוך.

מתחילת העונה מתכונת החנקן בעלים הצעירים, ליד פרי, בטיפול שניתנה בו כמות חנקן של 60 ח"מ היא פי 10 ממתכונת החנקן בעלים של עצים שקיבלו כמויות קטנות (15 ח"מ) ופי שניים ממתכונת החנקן בעלים של עצים שקיבלו כמות בינונית (30 ח"מ). אין באפשרותנו לקבוע בשלב זה האם ירידת החנקן בעלים מחודש אוגוסט עד נובמבר היא תוצאה של הפסקת הדישון או תנועת תרכבות חנקניות אל חלקים אחרים של העץ. בכל מקרה, הפסקת הדישון החנקני בחודש אוגוסט הביאה לירידה מהירה (חודש וחצי) של מתכונת החנקות בקרקע. מכאן עולות שתי שאלות עיקריות:

א. מאין מתכונת החנקן הגבוהה בעלים של טיפול עם רמת חנקן גבוהה, כאשר הדישון החנקני מבוצע בתקופת ההשקיה בלבד, עד חודש אוגוסט?

ב. האם כדאי לדשן בחנקן בתקופת החורף,
לקראת הבלבול האביבי?

מהעבודה הנוכחית ניתן להסיק שחנקן שנצבר בעלים ובחלקים אחרים של העץ מסוגל לנוע אל מקומות צריכה באביב המוקדם. Legaz וחובריו מציינים (Plant and Soil, 66: 339–351, 1982), שבהדרים, פחות מ-3% מהחנקן שנקלט מדישון חנקני בתקופת הפריחה נמצא בשחלות ובפירות הצעירים. מרבית החנקן בפירות הצעירים, בלבולב הצעיר ובענפונים הצעירים מגיע מחנקן זרבי שבעלים בוגרים, ענפונים בוגרים ושורשים. בסירוניות של חלקי עץ, כאשר

„אסיא-ריזל“ מוצרי איכות המניבים ריווחיות

פוליקוט

אנטיטרנספירנט לצמחים

למניעת התייבשות ולהשרשה טובה יותר

למניעת עקת שתילה, להקדמה ולתוספת יבול ולהגדלת הפרי